

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹
تاریخ: ۱۳۹۹/۶/۱۷
پست:
طبقه بندی:

دستورالعمل اجرایی شورای حفظ حقوق بیت‌المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور

در راستای حفاظت از اراضی ملی و دولتی و منابع طبیعی کشور و حفظ کاربری اراضی کشاورزی و حمایت از حقوق عمومی و پیشگیری از تخریب و تصرف اراضی و منابع طبیعی و در اجرای اصول ۴۵، ۴۹، ۵۰ و ۱۵۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی و به دنبال تشکیل شورای حفظ حقوق بیت‌المال در سال ۱۳۸۲ و ضرورت تکمیل اعضاء و فعال شدن شورا «دستورالعمل اجرایی شورای حفظ حقوق بیت‌المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور»، به شرح مواد آتی است.

ماده ۱- به منظور سیاست‌گذاری، هماهنگی امور و پیشگیری‌های لازم در راستای حفظ حقوق عامه و برخورد قانونی با اشخاصی که بدون مجوز قانونی، اقدام به تصرف، تخریب و تجاوز به اراضی و املاک دولتی، عمومی، موقوفات، منابع طبیعی، انتقال، بستر رودخانه‌ها، اراضی ساحلی، چشمه‌سارها، مسیل‌ها، انهار و سدهای کشور و حریم‌های قانونی آنها، حریم راه‌ها، اتوبان و بزرگراه‌ها، خطوط انتقال نیرو و لوله‌های مواد سوختی و امثال آنها می‌نمایند یا با سندسازی اقدام به تصاحب و یا تصرف اراضی می‌کنند و یا آن که بدون مجوز قانونی و مغایر با منافع عمومی، کاربری زمین‌های زراعی، باغ‌ها، فضای سبز، جنگل‌ها و مراتع کشور را تغییر می‌دهند، شورای حفظ حقوق بیت‌المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور که از این پس به اختصار شورا نامیده می‌شود، تشکیل می‌شود.

ماده ۲- اعضای شورا عبارتند از:

الف- رئیس قوه قضائیه (رئیس شورا)؛

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹
تاریخ: ۱۳۹۹/۲/۱۷
پوست:
طبقه بندی:

ب- معاون اول رئیس قوه قضائیه؛

پ- دادستان کل کشور (دبیر شورا)؛

ت - سخنگوی قوه قضائیه ؛

ث- رئیس سازمان بازرسی کل کشور؛

ج- رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور؛

چ- وزیر اطلاعات؛

ح- وزیر کشور؛

خ- وزیر جهاد کشاورزی؛

د- وزیر راه و شهرسازی؛

ذ - وزیر نیرو

ر- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست کشور؛

ز- فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران؛

ژ- رئیس سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛

س - دبیر شورای عالی استانها.

تبصره ۱- در غیاب رئیس شورا، معاون اول قوه قضائیه، ریاست شورا را برعهده دارد.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس قوه قضائیه

شماره: ۹۰۰۱۰۸۱۳۱/۱-
تاریخ:
پست: ۱۳۹۹/۲/۱۷
طبقه بندی:

تبصره ۲- دبیر شورا حسب مورد می تواند از سایر مقامات ذی ربط دعوت نماید.

ماده ۳- به منظور اجرای سیاست های شورا و ایجاد هماهنگی در هر استان، شورایی تحت عنوان شورای استانی حفظ حقوق بیت المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور که از این پس شورای استانی نامیده می شود با ترکیب زیر تشکیل می گردد:

الف- رئیس کل دادگستری استان (رئیس شورا)؛

ب- یکی از معاونین استاندار به انتخاب وی؛

پ- دادستان عمومی و انقلاب مرکز استان (دبیر شورا)؛

ت- مدیرکل سازمان بازرسی استان؛

ث- مدیرکل اطلاعات استان؛

ج- فرمانده نیروی انتظامی استان؛

چ- رئیس سازمان اطلاعات سپاه استان؛

ح- شهردار شهرستان مرکز استان؛

خ- مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری؛

د- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان؛

ذ- مدیرکل راه و شهرسازی استان؛

ر- مدیرکل ثبت اسناد و املاک استان؛

جمهوری اسلامی ایران
رئیس قوه قضائیه

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹
تاریخ:
پست: ۱۳۹۹/۲/۱۷
طبقه بندی:

ز- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان؛

ژ- مدیر امور اراضی استان؛

س - مدیر آب منطقه ای استان.

تبصره- شورای استانی حسب مورد می تواند از سایر مقامات استانی دعوت به عمل آورد.

ماده ۴- وظایف شورای استانی به شرح زیر است:

الف- انجام هماهنگی های لازم در جهت اجرای قانون و وظایف محوله به دستگاه ها؛

ب- ایجاد زمینه برای برخورد قاطع و مطابق قوانین با مرتکبین اعمال مذکور در ماده ۱ این دستورالعمل؛

پ- کسب اطلاع و بررسی آخرین وضعیت اراضی و منابع طبیعی استان؛

ت- بررسی گزارش های واصل شده به شورای استانی درخصوص متجاوزان به انفال، موضوع اصل چهل و پنج قانون اساسی، اراضی، املاک دولتی و عمومی، منابع طبیعی و فضا های سبز و باغ ها، موضوع قانون زمین شهری، قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع، لایحه قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها، قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها، قانون آب و نحوه ملی شدن آن، قانون توزیع عادلانه آب و سایر قوانین و مقررات مربوط و جاعلان اسناد و استفاده کنندگان از اسناد مجعول و معرفی آنان به مراجع قضایی و پیگیری موضوع جهت انجام اقدامات لازم از طریق مجاری قانونی تا رفع تجاوز؛

ث- انجام هماهنگی‌های لازم در جهت جلوگیری از تخریب منابع طبیعی، باغ‌ها، فضاها، سبزه‌ها و تغییر کاربری‌های غیرمجاز اراضی زراعی و باغ‌ها؛

ج- تعیین روش‌های پیشگیرانه و اتخاذ تدابیر لازم برای حفاظت و جلوگیری از تصرف و تخریب اراضی و منابع طبیعی؛

چ- آسیب‌شناسی، شناسایی خلأهای قانونی و ارائه راهکارهای مناسب؛

ح- ایجاد هماهنگی در اجرای مصوبات شورا و انجام وظایف، مأموریت‌ها و اقدامات مراجع اجرایی ذی‌ربط؛

خ- بررسی برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادات دستگاه‌های اجرایی عضو درخصوص موارد مزبور.

ماده ۵- جلسات شورا هر شش ماه یکبار و با تقاضای هر یک از اعضا و موافقت رئیس قوه قضائیه به نحو فوق‌العاده تشکیل می‌شود.

ماده ۶- جلسات شورای استانی حداقل هر دو ماه یکبار با دعوت کتبی دبیر شورای مذکور تشکیل خواهد شد. تشکیل جلسه فوق‌العاده با پیشنهاد یکی از اعضا و تصویب رئیس شورای استانی بلامانع است.

ماده ۷- جلسات شورا و شورای استانی با حضور دو سوم اعضا رسمیت می‌یابد و نظر اکثریت حاضران ملاک اعتبار است.

ماده ۸- در زیر مجموعه شورا و شورای استانی، دبیرخانه‌ای متشکل از تعداد کافی کارمند و کارشناس قضایی و اداری زیر نظر دبیر شورای مربوط تشکیل می‌شود که عهده دار مسئول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹
تاریخ:
پیوست:
طبقه بندی:

دبیرخانه شورا، معاون حقوق عامه دادستان کل کشور می باشد و مسئول دبیرخانه شورای استانی از بین قضات یا کارمندان مجرب توسط دبیر شورا منصوب می شود.

ماده ۹- در موارد خاص که نیاز به بررسی های کارشناسی و تخصصی می باشد حسب تشخیص رییس شورا یا شورای استانی یا دبیر آن، موضوعات مربوط در کمیسیون های کارشناسی فرعی، متشکل از نمایندگان تام الاختیار و ثابت هر یک از اعضای شورا یا تعدادی از نمایندگان حقوقی نهادهای عضو، تشکیل می شود. کمیسیون در صورت نیاز می تواند از کارشناسان و متخصصان سایر ادارات و نهادها و حسب مورد از کارشناسان رسمی دادگستری دعوت به همکاری نماید.

ماده ۱۰- دبیر شورا موظف است علاوه بر ارسال مصوبات شورا برای اعضا در پایان هر سال گزارش عملکرد سالانه شورا را به رییس قوه قضائیه تقدیم کند.

ماده ۱۱- رییس کل دادگستری مکلف است شعبی از دادرهای عمومی و انقلاب، محاکم بدوی و تجدیدنظر استان را جهت رسیدگی به دعاوی و شکایات مربوط، مطابق آیین نامه شیوه تشکیل شعب تخصصی مراجع قضایی مصوب ۱۳۹۸/۲/۲۸ اختصاص دهد.

ماده ۱۲- رییس شورای استانی مکلف است در پایان هر سال، گزارش فعالیت های انجام شده و جمع بندی نتایج اقدامات را به دبیر شورا منعکس کند.

ماده ۱۳- علاوه بر مسئولان دستگاه های اجرایی ذی ربط، دبیر شورای استانی نیز اجرای مصوبات ابلاغی شورای استانی را در واحدهای ذی ربط پیگیری می نماید.

ماده ۱۴- اجرای آراء لازم الاجرای قضایی برای خلع ید، رفع تصرف، قلع و قمع مستحذات، امحاء آثار تصرف، ابطال معاملات و ابطال اسناد صادره و غیره به فوریت انجام خواهد شد.

ماده ۱۵- تصمیمات شورای استانی در جهت هماهنگی، پیگیری، نظارت و تعیین رویه ها و تسهیل امور است. چنانچه اشخاص ذی نفع نسبت به تصمیمات این شورا اعتراضی داشته باشند مراتب از طریق دادستان کل کشور مورد بررسی و در صورت تشخیص خلاف قانون یا مقررات بودن آن، تصمیم مذکور توسط دادستان کل کشور به شورای مذکور اعلام خواهد شد تا نسبت به لغو آن اقدام نماید.

ماده ۱۶- این دستورالعمل با ۱۶ ماده و ۳ تبصره در تاریخ ۱۵ / ۶ / ۱۳۹۹ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید و دستورالعمل اجرایی پیشگیری از تخریب، تجاوز و تصرف اراضی و منابع طبیعی مصوب ۲۲ / ۹ / ۱۳۸۳ ملغی می شود.

سید ابراهیم رئیسی

